

Kogo pożegnaliśmy w 2016 roku

Wokół tajemnicy życia na Ziemi

Życie na Ziemi pozostaje dla nas wciąż wielką tajemnicą. Nie znamy większości gatunków, które żyją obok nas. „Ojciec bioróżnorodności” Edward Osborne Wilson (amerykański ekolog) wyraził tę prawdę słowami: *Wielka część różnorodności gatunkowej patrzy nam prosto w oczy i pozostaje niezauważona* (Wilson 1999). Wilson zwraca uwagę, że 99% opisanych gatunków znamy tylko z nazwy, z paru okazów w muzeum i strzępków anatomicznych opisów w czasopiśmie naukowych. Muzea są dzisiaj zaważone nowymi gatunkami. Jeżeli skromnie założymy, że na naszej planecie występuje od 5-30 milionów, to przy obecnym tempie opisywania gatunków potrzebowalibyśmy kilku stuleci, aby je wszystkie opisać i nazwać (Fontaine et al. 2012). Camilo Mora i współautorzy doszli do wniosku, że jeżeli na Ziemi żyje 8,7 miliona gatunków eukariotycznych, to trzeba jeszcze około 1200 lat, około 303 tysięcy taksonomów, i 252 miliardy euro, aby opisać gatunki dotychczas nieopisane (Mora et al. 2011). Brak nam czasu i specjalistów, którzy mogliby opisać tę wielką bioróżnorodność. Dramatem naszych czasów jest, że nigdy nie opiszemy większości z tych gatunków, gdyż odejdą zanim ktoś zdoła je odkryć.

Pantera mglista jest ofiarą nadmiernej wycinki lasów tropikalnych. By Vearl Brown - Clouded Leopard II, CC BY-SA 2.0, <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=3377865>

Żarek rubinowy - jedna z ofiar szczurów. By Flickr user Charles & Clint . Photo uploaded to commons by user ltshears - Flickr here, CC BY-SA 2.0, <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=2000740>

Rejestrujemy zapewne tylko nieliczne z gatunków, które odchodzą każdego roku z naszej planety. Znamy niektóre z gatunków, które zniknęły na zawsze w minionym roku 2016. Jednym z nich był szczurzynek koralowy (*Melomys rubicola*) - gatunek gryzonia z rodziny myszowatych. Zasięg jego występowania (Bramble Cay, australijska wysepka w cieśninie Torresa) był jednym z najmniejszych znanych zasięgów występowania ssaków. Gatunek został odkryty w 1845 roku przez marynarzy z HMS Bramble, którzy trafili na wysepkę i dla sportu polowali na żyjące na niej gryzonie. Jego wymarcie wiąże się ze zmianami klimatycznymi. W ostatnich dekadach obserwowano zalewanie nisko leżącej rafy przez morze. Spowodowało to zniszczenie siedlisk tych zwierząt lub nawet bezpośrednio przyczyniło się do ich śmierci (Smith 2016).

Szczurzynek koralowy – jedna z ofiar podnoszenia się poziomu mórz. By State of Queensland, CC BY 3.0 au, <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=49457717>

Wszystko wskazuje na to, że gatunkiem wymarłym jest pantera mglista (*Neofelis nebulosa*). Zamieszkiwała tereny bagniste i górskie lasy do wysokości 2500 metrów n.p.m., od Nepalu do południowo-wschodnich Chin, poprzez Tajwan i Sumatrę. Mieszkała głównie w koronach drzew, przeskakując z gałęzi na gałąź ze zręcznością wiewiórki. Pantera mglista to był jeden z niewielu kotowatych, które potrafił schodzić z drzewa biegiem głową w dół. Kłusownictwo i wycinka lasów tropikalnych, pozbawiająca go miejsca życia, to główne przyczyny ich wymarcia (Platt 2013). Żarek rubinowy (*Pyrocephalus rubinus rubinus*) był nieco mniejszy od wróbla domowego. Szczycił się pięknym intensywnie czerwonym upierzeniem. Był gatunkiem endemicznym dla wysp Galapagos. Niestety szczury sprowadzone na wyspy stały się gatunkiem inwazyjnym, który konkurował z nimi o ten sam pokarm (Pappas 2016).

Niezwykle smutna jest historia rzekotki *Ecnomiohyla rabborum*. Została ona przez nas znaleziona i opisana w 2008 roku. Zamieszkiwała tereny na wysokości pomiędzy 900 i 1500 m n.p.m. w Panamie. Tym razem nie zmiany klimatyczne czy utrata siedliska były przyczyną wyginięcia tego gatunku, ale zakażenie grzybem *Batrachochytrium dendrobatidis*. Podjęto akcję ratunkową, 100 osobników umieszczono w ogrodach zoologicznych. Niestety rzekotka źle znosiła zmianę środowiska. Ostatecznie podjęto decyzję o uśpieniu większości z nich w celu zachowania materiału genetycznego. Ostatni żyjący osobnik tego gatunku o imieniu Toughie zmarł w zoo w Atlancie 26 września 2016 (Emerson 2016).

Te i wiele innych gatunków odeszło na zawsze. Czy rzeczywiście godnie je pożegnaliśmy? Ilu z nas, chociaż przez chwilę o nich pomyślało w minionym roku? *Światowa lista gatunków zagrożonych, znajdujących się w Genewie, uzupełniana wciąż nowymi tomami, jest zbyt ciężka, aby człowiek mógł ją unieść. Gdzie jeszcze zapiszemy odchodzące życie? Jaki pogrzeb, jakie pożegnanie byłoby właściwe?* (Macy 1992).

Prof. Piotr Skubała

Literatura:

- Emerson B. 2016. *Rare frog goes extinct, despite Atlanta's rescue efforts*. The Atlanta Journal-Constitution.
<http://www.accessatlanta.com/news/rare-frog-goes-extinct-despite-atlanta-rescue-efforts/XyqNH9Sb3DmOsSqCStsJDM/>; dostęp 1.04.2017
- Fontaine B., van Achterberg K., Alonso-Zarazaga M. A., Araujo R., Asche M. et al. 2012. *New Species in the Old World: Europe as a Frontier in Biodiversity Exploration, a Test Bed for 21st Century Taxonomy*. PLoS ONE 7(5): e36881.
- Macy J. 1992. *Lista ginących gatunków*. W: Seed J., Macy J., Fleming P., Naess A. *Myśląc jak góra*. Pusty Obłok, Warszawa, s. 58-61.
- Mora C., Tittensor D. P., Adl S., Simpson A. G. B., Worm B. 2011. *How Many Species Are There on Earth and in the Ocean?* PLoS Biology 9(8): e1001127.
- Pappas S. 2016. *Newfound Galapagos bird species already went extinct*. Live science contributor.
<http://www.livescience.com/55746-newfound-galapagos-bird-species-already-extinct.html>; dostęp 1.04.2017
- Platt J. R. 2013. *After 13-year quest, clouded leopards confirmed extinct in Taiwan*. Scientific American.
<https://blogs.scientificamerican.com/extinction-countdown/clouded-leopards-confirmed-extinct-taiwan/>; dostęp 1.04.2017
- Smith L. 2016. *Extinct: Bramble Cay melomys*. Australian Geographic, 15 June 2016.
<http://www.australiangeographic.com.au/news/2016/06/extinct-bramble-cay-melomys>; dostęp 1.04.2017
- Wilson E. O. 1999. *Różnorodność życia*. PIW, Warszawa.